

UNIVERSITATEA DE MEDICINĂ,
FARMACIE, ȘTIINȚE ȘI TEHNOLOGIE
„GEORGE EMIL PALADE”
DIN TÂRGU MUREȘ

**UNIVERSITATEA DE MEDICINĂ, FARMACIE, ȘTIINȚE ȘI TEHNOLOGIE
„GEORGE EMIL PALADE” DIN TÂRGU MUREȘ
ȘCOALA DOCTORALĂ DE LITERE, ȘTIINȚE UMANISTE ȘI APLICATE
DOMENIUL: FILOLOGIE**

TEZĂ DE DOCTORAT

**CONDUCĂTOR ȘTIINȚIFIC:
PROF. UNIV. DR. IULIAN BOLDEA**

**DOCTORAND:
OANA LUCIASAVA (CSATLOS)**

TÂRGU MUREȘ

2020

Romanele de formare în literatura română

UNIVERSITATEA DE MEDICINĂ, FARMACIE, ȘTIINȚE ȘI TEHNOLOGIE „GEORGE
EMIL PALADE” DIN TÂRGU MUREȘ
ȘCOALA DOCTORALĂ DE LITERE, ȘTIINȚE UMANISTE ȘI APLICATE
DOMENIUL: FILOLOGIE

ROMANELE DE FORMARE ÎN LITERATURA ROMÂNĂ

BILDUNGSROMANS IN ROMANIAN LITERATURE

REZUMAT - LIMBA ENGLEZĂ

CONDUCĂTOR ȘTIINȚIFIC:
PROF. UNIV. DR. IULIAN BOLDEA

DOCTORAND:
OANA LUCIASAVA (CSATLOS)

TÂRGU MUREȘ

2020

ABSTRACT

Doctoral thesis *The novels of formation in universal literature* represent, first of all, the way in which the characters of the Bildungsromanas of Romanian literature are presented in various hypostases of writing and epic construction, through their evolution from childhood to adulthood, the way they traveled an initiatory path, making the transition from one stage of life to another. The characters are closely related to the text and the context. The doctoral thesis aims to highlight the way in which important writers like: Ion Creangă, Ioan Slavici, Lucian Blaga, Mihail Sadoveanu, Mircea Eliade, Panait Istrati or Marin Preda captured in their works the initiatory paths of the characters, in various thematic hypostases and configurations of self-formation.

In the first chapter, *The training novel. Theoretical aspects*, I considered that it is necessary to highlight a number of conceptual aspects, also presenting the evolution of the training novel (Bildungsroman), in Romanian and universal literature. The journey, the path of initiation, is not just an awareness of the self, but a transformation of it into a self capable of responding to the norms that society imposes. The Bildungsroman appeared in Germany in the 18th century, the initiator of the species being Johann Karl Simon Morgenstern, who believed that the idea of evolution is the essence of a novel, because the character develops on several psychological, social, moral levels. The hero and the path of initiation that he travels is a reflection of society and its problems.

In the chapter *Ion Creangă and the archetype of the prose of formation* is commented the literary creation of Ion Creangă, a writer with an energetic and revealing vital tone, with a Rabelaisian humor and an expressiveness marked by the resources of orality. The autobiographical novel *Childhood Memories (Amintiri din copilărie)*, describes the process of becoming a great writer. The departure, as recorded in the volume *Amintiri din copilărie* has many accents by Bildungsroman, representing an image of a painful break from self, reality and childhood, the writer recording with acuity and expressiveness the child's transition to adolescence, to a spiritual life. The fairy tale *The story of Harap-Alb (Povestea lui Harap-Alb)* describes the path of becoming the main hero, the initiatory journey of which he is a part, at the end of which he is ready to assume his mission, his destiny, taking his place on the throne. Viewed from multiple perspectives, Ion Creangă's work facilitated, through complexity and depth, the existence of an important exegetical foundation, as evidenced by the numerous monographs, extensive studies, chapters in literary histories or other synthesis works, articles and chronicles.

In the chapter *Ioan Slavici. The discreet charm of the Bildungsroman*, the first subchapter aims to highlight the fact that love has an important role in the maturation of a man and in the fulfillment of his destiny, while exposing the stages that heroes go through in order to shape a true love, mature, lasting, based on respect and sincere attachment. This love has the disturbing force of a fatality, because the two cannot resist it and fall into the traps of a devouring passion.

The chapter *Autobiography as Bildungsroman (Autobiografia ca Bildungsroman)*, dedicates the first subchapter to the autobiographical novel *The Chronicle and the Song of the Ages (Hronicul și cântecul vârstelor)* which presents the initiatory path taken by Lucian Blaga in defining his own existence and his own spiritual identity. *The chronicle and the song of the ages* is a Bildungsroman because it transcribes the narrator's evolution from childhood to adulthood, while recording the stages and trials he goes through throughout his life. In the second subchapter *Life as a Prey (Viața ca o pradă)*, by Marin Preda - stages of creative formation I interpreted the autobiographical novel of Marin Preda, from the perspective of his

characteristics of training novel. In the novel *Life as a Prey*, by Marin Preda, Marin goes through all stages creative training and goes through an initiatory path from childhood to adulthood. *Life as a Prey* is the novel of writing a realistic novel, with an autobiographical character, the story being told in the first person. The writer presents the plausible facts of his life, accurately and emotionally describing scenes, human portraits, landscapes from different eras and environments.

The chapter *Self-formation as a way out of the labyrinth (Formarea de sine ca ieșire din labirint)* represents the sum of some interpretations of some important formation novels of Romanian literature. In the novel *Baltagul*, Sadoveanu evokes the destiny of Gheorghiță, a character who will follow the path of initiation, passing from adolescence to adulthood. *Baltagul* is a novel of initiation, because Gheorghiță is initiated to pass into a new stage of his existence, in adulthood, but also because Vitoria is initiated into death, she descends into Hell with her husband, from where she returns healed by resentments through the judicial act he performs. She accepts death, therefore also reality, her path being that of an affective rebirth, but also of the reconstruction of a myth. Mihail Sadoveanu creates here a realistic-mythical novel, realistic through plausible facts, scenes and feelings, presented objectively, and mythical through symbolic and mythical representations configured narratively. The main source of inspiration for the novelist was the popular ballad *Miorița*, from which symbols, epic structures, the conflict between the three shepherds and the perseverance of the woman who sets off in search of the killed husband were taken over.

The novel of the myopic adolescent (Romanul adolescentului miop) is analyzed from the point of view of autobiography as Bildungsroman. As a teenager, crushed by ambitions and complexes, Mircea Eliade wants to stand out in the public consciousness. If *The novel of the myopic adolescent* captures a stage in the author's life, outlining the states, feelings and problems of a teenager, the novel *Gaudeamus* describes the turmoil of a student, who remained dreamy, troubled, interrogative and lucid. All the anxieties and all the failures are part of the process of formation and becoming of the author, for which the writing represents a process of affective purification and spiritual edification.

In the subchapter *Training as an assumed destiny* Panait Istrati, *Ciulinii Bărăganului*, I interpreted Istrati's novel, from the perspective of Matache, the main character of the novel, he also asked the destiny of a protagonist of a Bildungsroman, evolving from childhood to adulthood. In this novel, Panait Istrati describes not only the initiatory path taken by Matache and his destiny, but also the destiny of the thistles, a symbol of an emblematic space. Every living thing has a relentless destiny. The same is the case of thistles, some of them dying from the beginning, others try to withstand the strong wind but are knocked down by the other thistles and, after the bad weather has passed, the strong thorns remain "lonely". Although life is hard with some we can not prevent the fulfillment of destiny, we can not prevent the fulfillment of the destiny that was given to us, this being the case of Matache, a young boy who wants to go on the road with his father believing that he will live an adventure, later discovering the difficulties of existence.

The doctoral thesis I have developed aims to interpret the evolution of the novels of form at the beginning and until the modern era, highlighting not only the way in which the narrative scores and the ways of writing evolved, but also the unique paths and way of thinking of some important writers of Romanian literature, authors of training novels, in conjunction with major writers of universal literature.

BIBLIOGRAFIE

A. BIBLIOGRAFIA OPEREI

1. Blaga, Lucian, *Hronicul și cântecul vârstelor*, Editura Humanitas, București, 2012
2. Creangă, Ion, *Opere*, Academia Română/ Univers Enciclopedic, București, 2000
3. Dashner, James, *Labirintul*, Editura Leda, București, 2015
4. Edworthy, Niall; Cramsie, Petra, *Ghidul optimistului/Ghidul pesimistului*, Editura Nemira, București, 2009-2013
5. Eliade, Mircea, *Romanul adolescentului miop*, Editura Litera, București, 2009
6. Istrati, Panait, *Cum am devenit scriitor*, Editura Minerva, București, 1995
7. Istrati, Panait, *Ciulinii Bărăganului*, Editura Nomina, București, 2004
8. Joyce, James, *Portret al artistului în tinerețe*, Editura Humanitas, București, 2018
9. Mann, Thomas, *Muntele vrăjit*, Editura RAO, București, 2014
10. Preda, Marin, *Viața ca o pradă*, Editura Cartex, București, 2013
11. Rundell, Katherine, *Pe acoperișurile Parisului*, Editura Booklet, București, 2018
12. Sadoveanu, Mihail, *Baltagul*, Editura Mihail Sadoveanu, București, 2016
13. Sadoveanu, Mihail, *Creanga de aur*, Editura MS, București, 2015
14. Slavici, Ioan, *Opere*, Editura Academiei Române/ Univers enciclopedic, București, 2003
15. Stendhal, *Roșu și negru*, Editura Albatros, București, 1977
16. Wilde, Oscar, *Portretul lui Dorian Grey*, Editura Leda, București, 2014

B. BIBLIOGRAFIE CRITICĂ

1. Abel, Elizabeth, Marianne Hirsch and Elizabeth Langland, *Introduction. The Voyage in: Fictions of Female Development*, University Press of New England, Hanover, NH, 1983
2. Albérès, R.M., *Istoria romanului modern*, Editura pentru Literatură Universală, București, 1968
3. Angelescu, Silviu, *Portretul literar*, Editura Univers, București, 1985
4. Angheliescu, Mihaela Irimia, *Dialoguri postmoderne*, Editura Fundația Culturală Română, București, 1999
5. Angheliescu, Mircea, *Dicționar de termeni literari*, Editura Garamond, București, 2000
6. Apostolescu, M., *Ion Creangă între povestitori ai lumii*, Editura Minerva, București, 1978
7. Bachelard, Gaston, *Poetica spațiului*, Traducere de Irina Bădescu, Prefață de Mircea Martin, Editura Paralela 45, Pitești, 2003
8. Bahtin, Mihail, *Speech Genres and Other Late Essays*. Trans. Vern W. McGee. Ed. Caryl Emerson and Michael Holquist, University of Texas Press, Austin, 1986
9. Bahtin, Mihail, *The Bildungsroman and Its Significance in the History of Realism*, Univ. of Texas, Austin, 1986
10. Bahtin, Mihail, *The Dialogic Imagination*, University of Texas, Austin, 1983
11. Balotă, Nicolae, *Arta lecturii*, Editura Cartea Românească, București, 1978
12. Balotă, Nicolae, *De la Homer la Joyce*, Editura Ideea Europeană, București, 2007
13. Balotă, Nicolae, *Sinteze de la Ion la Ioanide*, Editura Eminescu, București, 1974
14. Baltrušaitis, Jurgis, *Oglinda. Eseu privind o legendă științifică*, Cuvânt înainte și traducere de Marcel Petrișor, Editura Meridiane, București, 1981

15. Baudrillard, Jean, *Figuri ale alterității*, Traducere de Ciprian Mihai, Editura Paralela 45, Pitești, 2002
16. Bauman, Zygmunt, *Etica postmodernă*, Editura Amarcord, Timișoara, 2000
17. Băileșteanu, Fănuș, *Mihail Sadoveanu*, Editura Biblioteca critică, București, 1977
18. Băjenaru, Grigore, *Cișmigiul et Comp*, Editura Tineretului, București, 1978
19. Bălănescu, Olga, *Jurnalul intim în literatura română*, Editura Paco, București, 1998
20. Bălu, Ion, *Viața lui G. Călinescu*, Editura Cartea Românească, București, 1981
21. Beneviste, Emile, *Problèmes de linguistique générale*, 1, Gallimard, Collection Bibliothèque des Sciences humaines, Paris, 1966
22. Bețea, Mircea, *Radu Petrescu. Farmecul discret al autoreflexivității*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2000
23. *Biblia sau Sfânta Scriptură*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2001
24. Bîrlea, Ovidiu, *Poveștile lui Creangă*, Editura pentru literatură, București, 1967
25. Boldea, Iulian, *Aproximații*, Editura Contemporanul, București, 2010
26. Bosquet, Alain, *Note pentru o singurătate*, Editura Univers, București, 1977
27. Breazu, Ion, *Studii de Literatură Română și Comparată (Vol. I)*, Editura Dacia, Cluj, 1970
28. Buckley, Jerome Hamilton, *Season of Youth: The Bildungsroman from Dickens to Golding*, Harvard University Press, Cambridge, 1974
29. Burlacu, Doru George, *Voci ale literaturii*, Editura Napoca Star, Cluj-Napoca, 1980
30. Buzera, Ion, *Literatura română față cu postmodernismul*, Editura Spirit Românesc, Craiova, 1996
31. Buzera, Ion, *Reinventarea lecturii*, Editura Aius, Craiova, 2000
32. Buzera, Ion, *Școala de proză de la Târgoviște*, Editura Paralela 45, Pitești, 2007
33. Cartoian, N., *Istoria literaturii române vechi*, Editura Fundației Culturale Române, București, 1996
34. Cassirer, Ernst, *Eseu despre om*, Editura Humanitas, București, 1994
35. Castle, Gregory, *Reading the Modernist Bildungsroman*, University Press of Florida, Tallahassee, 2006
36. Călinescu, Alexandru, *Anton Holban sau complexul lucidității*, Editura Albatros, București, 1972
37. Călinescu, Alexandru, *Biblioteci deschise*, Editura Cartea Românească, București, 1986
38. Călinescu, Alexandru, *Interstiții*, Editura Polirom, Iași, 1998
39. Călinescu, G., *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, Editura Minerva, București, 1983
40. Călinescu, G., *Cronicile optimistului*, Editura pentru Literatură, București, 1965
41. Călinescu, G., *Ion Creangă*, Editura Minerva, București, 1978
42. Călinescu, G., *Pagini de estetică*, Editura Albatros, București, 1990
43. Călinescu, Matei, *A citi, a reciti. Către o poetică a(re) lecturii*, Editura Polirom, Iași, 2003
44. Călinescu, Matei, *Cinci fețe ale modernității (Modernism, avangardă, decadență, kitsch, postmodernism)*, Editura Polirom, București, 2005
45. Călinescu, Matei, *Cinci fețe ale modernității. Modernism, avangardă, decadență, kitsch, postmodernism*, Editura Polirom, Iași, 2005
46. Cărtărescu, Mircea, *Postmodernismul românesc*, Postfață de Paul Cornea, Editura Humanitas, București, 1999
47. Cârneli, Magda, *Arta anilor '80. Texte despre postmodernism*, Editura Litera, București, 1996
48. Cheilan, Sandra, *Poétique de l'intime*, Presses universitaires de Rennes, Rennes, 2015
49. Chevalier, Jean; Gheerbrant, Alain, *Dicționar de simboluri – Mituri, vise, obiceiuri, gesturi, forme, figuri, culori, numere*, vol. 3, P-Z, Editura Artemis, București, s.a.

50. Cimpoi, Mihai, *Anatomia ființei. Școala literară și artistică de la Târgoviște*, Editura Bibliotheca, Târgoviște, 2014
51. Ciocârlie, Livius, *Viața în paranteză*, Editura Amarcord, Timișoara, 1995
52. Ciopraga, Constantin, *Propilee*, Editura Junimea, Iași, 1984
53. Coandă, George, *Vedere din balcon asupra unei călătorii existențiale*, în volumul *Școala Prozatorilor Târgovișteni. Receptarea critică a operei lui Costache Olăreanu*, Editura Bibliotheca, Târgoviște, 2015
54. Codoban, Aurel, *Postmodernismul. Deschideri filosofice*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1995
55. Codreanu, Teodor, *Alma MaterHussiensis*, Editura Ștefan Lupașcu, Iași, 2008
56. Codreanu, Theodor, *Eseu despre Cezar Ivănescu*, Editura Macarie, Târgoviște, 1998
57. Connor, Steven, *Cultura postmodernă*, Editura Meridiane, București, 1999
58. Constantinescu, Mihaela, *Forme în mișcare. Postmodernismul*, Editura Univers Enciclopedic, București, 1999
59. Crăciun, Gheorghe, *Competiția continuă. Generația '80 în texte teoretice*, Editura Paralela 45, Pitești, 1999
60. Crăciun, Gheorghe, *Doi într-o carte (fără a-l mai socoti pe autorul ei). Fragmente cu Radu Petrescu și Mircea Nedelciu*, Editura Grinta, Cluj-Napoca, 2003
61. Crăciun, Gheorghe, *În căutarea referinței*, Editura Paralela 45, Pitești, 1998
62. Cristea-Enache, Daniel, *Concert de deschidere*, Editura Fundației Culturale Române, București, 2001
63. Crohmălniceanu, Ovidiu S., *Al doilea suflu*, Editura Cartea Românească, București, 1989
64. Culcer, Dan, *Serii și grupuri*, Editura Cartea Românească, București, 1981
65. Dan, Ilie, *Ion Creangă (destinul unu clasic)*, Editura Albatros, București, 1990
66. Dimisianu, G., *Prozatori de azi*, Editura Cartea Românească, București, 1970
67. Dobrescu, Caius, *Modernitatea ultimă*, Editura Univers, București, 1998
68. Dragolea, Mihai, *În exercițiul ficțiunii. Eseuri despre școala de la Târgoviște*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1992
69. Drimba, Ovidiu, *Istoria literaturii universale* (vol. II), Editura Vestala, București, 2002
70. Drimba, Ovidiu, *Studii și eseuri de literatură universală*, Editura Saeculum I.O., București, 2006
71. Eliade, Mircea, *De la Zalmoxis la Genghis-Han*, Editura Științifică Enciclopedică, București, 1980
72. Eliade, Mircea, *Romanul adolescentului miop*, Editura Minerva, București, 1989
73. Eliade, Pompiliu, *Ce este literatura*, Editura Dacia, Cluj-N1978
74. Elias, Norbert, *La société des individus*, EditionsFayard, Paris, 1991
75. Enescu, Radu, *Critică și valoare*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1973
76. Fînaru, Sabina, *Eliade prin Eliade*, editura Univers, București, 2003
77. Florescu, Nicolae, *Profitabila condiție*, Editura Cartea Românească, București, 1983
78. Genette, Gérard, *Figuri*, Selecție, traducere și prefață de Angela Ion, Irina Mavrodin, Editura Univers, București, 1978
79. George, Alexandru, *Petrecheri cu gândul și inducții sentimentale*, Editura Cartea Românească, București, 1986
80. Gheorghisor, Gabriela, *Mircea Horia Simionescu. Dezvrăjirea și fetișizarea literaturii*. Editura Muzeul Literaturii Române, București, 2011
81. Gheorghiu, Mihai Dinu, *Reflexe condiționate. Costache Olăreanu-Ucenicul vrăjitor*, Editura Cartea Românească, București, 1983
82. Ghica, Ion, *Scrisori către V. Alecsandri*, Editura Humanitas, București, 2014
83. Glodeanu, Gheorghe, *Narcis și oglinda fermecată – Metamorfozele jurnalului intim și literatura română*, Editura Tipo Moldova, Iași, 2012

84. Grigor, Andrei, *Romanele lui Marin Preda*, Editura Aula, București, 2013
85. Handoca, Mircea, *Mircea Eliade. Biobibliografie, I-IV* (vol. 1-3, București: Editura Jurnalul literar, 1997-1999; vol. 4, București: Criterion Publishing, 2007)
86. Handoca, Mircea, *Noi glose despre Mircea Eliade*, Editura Roza vânturilor, București, 2006
87. Hardin, James, *Reflection and Action: Essays on the Bildungsroman*, University of South Carolina Press, 1991
88. Hocke, G. R., *Lumea ca labirint*, postfață de Andrei Pleșu, Editura Meridiane, București, 1973
89. Holban, Anton, *Pseudojurnal*, Editura Minerva, București, 1978
90. Holban, Ioan, *Literatura română de azi. Poezia-proza*, Editura Tipo Moldova, Iași, 2012
91. Holban, Ioan, *Literatura subiectivă. I. Jurnalul intim. Autobiografia literară*, Editura Minerva, București, 1989
92. Holban, Ioan, *O istorie a jurnalului românesc*, Editura Tipo Moldova, Iași, 2009
93. Holban, Ioan, *Profiluri epice contemporane*, Editura Cartea Românească, București, 1987
94. Hutcheon, Linda, *Poetica postmodernismului*, Traducere de Dan Popescu, Editura Univers, București, 2002
95. Kushigian, Julia, *Reconstructing Childhood: Strategies of Reading for Culture and Gender in the Spanish American Bildungsroman*, Bucknell University Press, Lewisburg, 2003
96. Iorgulescu, Mircea, *Arhipelag. Proză scurtă contemporană '70-'80*, Editura Eminescu, București, 1988
97. Iorgulescu, Mircea, *Firescul ca excepție*, Editura Cartea Românească, București, 1979
98. Ispas, Lucia, *Radu Petrescu – Monografie*, Editura Universității Petrol-Gaze, Ploiești, 2011
99. Kafka, Franz, *Pagini de jurnal și corespondență*, trad. Mircea Ivănescu, Editura Univers, București, 1984
100. Kayser, Wolfgang, *Opera literară. O introducere în știința literaturii*, Editura Univers, București, 1979
101. Lefter, Ion Bogdan, *Despre identitate. Temele postmodernității*, Editura Paralela 45, Pitești, 2004
102. Lefter, Ion Bogdan, *Postmodernism*, Editura Paralela 45, Pitești, 2002
103. Lefter, Ion Bogdan, *Postmodernism. Din dosarul unei "bătălii" culturale*, Ed. a II-a, adăugită, Editura Paralela 45, Pitești, 2002
104. Lefter, Ion Bogdan, *Primii postmoderni: Școala de la Târgoviște*, Editura Paralela 45, Pitești, 2003
105. Lefter, Ion Bogdan, *Recapitularea modernității. Pentru o nouă istorie a literaturii române*, Editura Paralela 45, Pitești, 2000
106. Lejeune, Philippe, *Le pacte autobiographique*, Edition Seuil, Collection Poétique, 1975
107. Lejeune, Philippe, *Pactul autobiografic*, Traducere de Irina Margareta Nistor, Editura Univers, București, 2000
108. Lima, Maria Helena, *Decolonizing Genre: Caribbean Women Writers and the Bildungsroman*, University of Maryland College Park, 1993
109. Lintvelt, Jaap, *Încercare de tipologie narativă. Punctul de vedere*, Traducere de Angela Martin, Studiu introductiv de Mircea Martin, Editura Univers, București, 1994
110. Lovinescu, E., *Critice I*, editura Minerva, București, 1982
111. Lovinescu, Monica, *Posteritatea contemporană/ Unde scurte. Jurnal indirect, III*, Editura Humanitas, București, 1994
112. Lukacs, Georg, *The Historical Novel*, Trans. Hannah Mitchell, Stanley Mitchell. University of Nebraska Press, 1983
113. Lupan, Radu, *Moderni și postmoderni*, Editura Cartea Românească, București, 1988

114. Lyotard, Jean-Francois, *Condiția postmodernă*, Idea Design & Print Editură, Colecția Panoptikon, Cluj, 2003
115. Lyotard, Jean-Francois, *La Condition postmoderne. Rapport sur le savoir*, LesEditions de Minuit, Paris, 1979
116. Manolescu, Nicolae, *Arca lui Noe*, editura Gramar, București, 2004
117. Manolescu, Nicolae, *Arca lui Noe. Eseu despre romanul românesc, vol. I*, Editura Minerva, București, 1983
118. Manolescu, Nicolae, *Istoria critică a literaturii române*, Editura Paralela 45, Pitești, 2008
119. Manolescu, Nicolae, *Literatura română postbelică: lista lui Manolescu, vol. II*, Editura Aula, Brașov, 2001
120. Marcea, Pompiliu, *Umanitatea sadoveniană de la A la Z*, Editura Eminescu, București, 1977
121. Marino, Adrian, *Modern, modernism, modernitate*, Editura pentru Literatură Universală, București, 1969
122. Martin, Mircea, *Între ce și cum: punctul de vedere în roman*, în JaapLintvelt, *Încercare de tipologie narativă: punctul de vedere*, traducere de Angela Martin, Editura Univers, București, 1994
123. Matei, Dumitru, *Noțiuni de teorie a literaturii*, Ed. ALL București, 1996
124. Matei, Dumitru, *Noțiuni de teorie a literaturii*, Ed. ALL București, 1996
125. Micu, Dumitru, *În căutareaautenticității, I*, București, Editura Minerva, 1990
126. Micu, Dumitru, *Literatura română în secolul al XX-lea*, Editura Fundația Culturală Română, București, 2000
127. Mihăieș, Mircea, *Cartea eșecurilor. Eseu despre rescriere*, Editura Univers, București, 1990
128. Mihăieș, Mircea, *Cărțile crude. Jurnalul intim și sinuciderea*, Editura Amarcord, Timișoara, 1995
129. Mihăilescu, Dan C., *Literatura română în postceașism, vol. II*, Editura Polirom, Iași, 2006
130. Mihăilescu, Florin, *De la proletcultism la postmodernism*, Editura Pontica, Constanța, 2002
131. Mincu, Marin, *Textualism și autenticitate, Eseu despre textul poetic, III*, Editura Pontica, Constanța, 1993
132. Moraru, Cornel, *Obsesia credibilității. Prozatori, critici și esești contemporani*, Editura Didactică și pedagogică, Colecția „Akademos”, București, 1996
133. Moraru, Cornel, *Textul și realitatea*, Editura Eminescu, București, 1984
134. Moretti, Franco, *The Way of the World: The Bildungsroman in European Culture*, New York, Verso, 1987
135. Mușat, Carmen, *Perspective asupra romanului românesc postmodern și alte ficțiuni teoretice*, Editura Paralela 45, Pitești, 1998
136. Mușat, Carmen, *Strategii subversive. Descriere și narațiune în proza postmodernă românească*, Postfață de Mircea Martin, Editura Paralela 45, Pitești, 2002
137. Mușat, Carmen, *Strategiile subversiunii. Incursiuni în proza postmodernă*, Editura Cartea Românească, București, 2008
138. N. Rață Dumitru, Savin Bratu, Alexandru Sincu, Ecaterina Mihăilă, Ioana Crețulescu, Ion Vasile Șerban, Alexandru Tudorică, *Analiză și interpretare (orientări în critica literară contemporană)*, Editura Științifică, București, 1972
139. Negoîtescu, Ion, *Scriitori contemporani*, Editura Paralela 45, Pitești, 2000
140. Negrici, Eugen, *Literatura română sub comunism*, Editura Fundației Pro, București, 2003

141. Nemoianu, Virgil, *O teorie a secundarului. Literatură, progres și reacțiune*, În românește de Livia Szasz Câmpeanu, Editura Univers, Colecția „Recuperări”, București, 1997
142. Opreșan, Ion, *Istoria literaturii române în evocări*, Editura Saeculum I.O., București, 2001
143. Oțoiu, Adrian, *Ochiul bifurcat, limba sașie. Proza generației '80. Strategii transgresive*, Editura Paralela 45, Pitești, 2003
144. Oțoiu, Adrian, *Trafic de frontieră, Proza generației '80. Strategii transgresive*, Editura Paralela 45, Pitești, 2000
145. Papahagi, Marian, *Cumpănă și semn*, Editura Cartea Românească, București, 1990
146. Pârjol, Florina, *Carte de identități*, Editura Cartea Românească, București, 2014
147. Petraș, Irina, *Oglinda și drumul: prozatori contemporani*, Editura Cartea Românească, București, 2013
148. Petrescu, Camil, *Patul lui Procust*, Editura Agora, București, 2012
149. Petrescu, Lăcrămioara, *Scena romanului*, Editura Junimea, Iași, 2005
150. Petrescu, Liviu, *Poetica postmodernismului*, Editura Paralela 45, Pitești, 1996
151. Petrescu, Liviu, *Poetica postmodernismului*, Editura Paralela 45, Pitești, 2011
152. Petrescu, Liviu, *Vârstele romanului*, Editura Eminescu, București, 1992
153. Picon, Gaëtan, *Funcția lecturii*, traducere și postfață de Georgeta Horodincă, Editura Univers, București, 1982
154. Piru, Al., *Istoria Literaturii Române de la Început până Azi*, Editura Univers, București 1981
155. Piru, Alexandru, *Debuturi*, Editura Cartea Românească, București, 1981
156. Podoabă, Virgil, *Metamorfozele punctului. În jurul experienței revelatoare*, Editura Paralela 45, Pitești, 2004
157. Popescu, Cristian Tudor, *România abțibild*, Editura Polirom, Iași, 2000
158. Popescu, Florentin, *Autoreferențialitate, Biografism și Ficțiune în opera lui Mircea Horia Simionescu, Școala Prozatorilor Târgovișteni, Receptarea critică a operei lui Mircea Horia Simionescu*, Editura Bibliotheca, Târgoviște, 2014
159. Regman, Cornel, *Patru decenii de proză literară românească*, Editura Institutului Cultural Român, București, 2004
160. Renard, Jules, *Jurnal*, Selecție antologică, traducere, prefață și note de Modest Morariu, Editura Univers, București, 1979
161. Revnic, Ioana, *Dresură de lei*, Editura Curtea Veche, București, 2011
162. Ricoeur, Paul, *Eseuri de hermeneutică*, trad. Rom, Vasile Tonoiu, Editura Humanitas, București, 1995
163. Săplăcan, Radu, *Exerciții de balistică*, Editura Eikon, Cluj-Napoca, 2003
164. Sânmihăian, Florentina, *O didactică a limbii și literaturii române*, Editura ART, București, 2014
165. Silvestru, Valentin, *Elemente de caragealeologie*, Editura Eminescu, București, 1979
166. Simion, Eugen, *Ficțiunea jurnalului intim*, vol. I-III, Editura Univers Enciclopedic, București, 2001
167. Simion, Eugen, *Genurile biograficului*, Editura Univers Enciclopedic, București, 2002
168. Simion, Eugen, *Întoarcerea autorului*, Editura Institutului Cultural Român, București, 2005
169. Simion, Eugen, *Mircea Eliade, spirit al amplitudinii*, Editura Demiurg, București, 1995
170. Simion, Eugen, *Scriitori români de azi, IV*, Editura Cartea Românească, București, 1989

171. Simion, Eugen, *Timpul trăirii, timpul mărturisirii: jurnal parizian*, Editura Corint, București, 2006
172. Simuț, Ion, *Incursiuni în literatura actuală*, Editura Cogito, Oradea, 1994
173. Simuț, Ion, *Reabilitatea ficțiunii*, Editura Institutului Cultural Român, București, 2004
174. Spiridon, Monica, Crăciun Gheorghe, Lefter, Ion Bogdan, *Experimentul literar românesc postbelic*, Editura Paralela 45, Pitești, 1998
175. Stan, Mihai (editor), *Școala Prozatorilor Târgovișteni. Receptarea critică a operei lui Mircea Horia Simionescu*, Editura Bibliotheca, Târgoviște, 2014
176. Starobinski, Jean, *Melancolie, nostalgie, ironie*, Traducere de Angela Martin, Selecția textelor și prefață de Mircea Martin, Editura Meridiane, București, 1993
177. Stănescu, Emil, *Costache Olăreanu, un scriitor în vremuri comuniste. Receptarea critică a operei lui Costache Olăreanu*, Editura Bibliotheca, Târgoviște, 2015
178. Steinhardt, Nicolae, *Monologul polifonic*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1991
179. Șuluțiu, Octav, *Scriitori și cărți*, Editura Minerva, București, 1974
180. Tanco, Teodor, *Lumea transilvăneană a lui Creangă*, Editura Princeps Edit, Iași, 2010
181. Thibaudet, Albert, *Fiziologia criticii*, Editura Pentru Literatură Universală, București, 1966
182. Thibaudet, Albert, *Reflecții, I*, traducere de Georgeta Pădureleanu, Editura Minerva, București, 1973
183. Todorov, Tzvetan, *Poetica. Gramatica Decameronului*. Traducere de Paul Miclău, Editura Univers, București, București, 1975
184. Țuțea, Petre, *Mircea Eliade*, Editura Eikon, Cluj-Napoca, 2007
185. Ungureanu, Cornel, *Ioan Slavici (monografie)*, Editura Aula, Brașov, 2002
186. Ursa, Mihaela, *Optzecismul și promisiunile postmodernismului*, Editura Paralela 45, Pitești, 1999
187. Vasile, Marian, *Noțiuni de teoria literaturii pentru învățământul preuniversitar*, Editura Vestala, București, 1996
188. Vatamaniuc, Dumitru, *Ioan Slavici. Opera literară*, Editura Academiei Socialiste România, București, 1976
189. Vatamaniuc, Dumitru, *Lucian Blaga (bibliografie)*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1977
190. Vattimo, Gianni, *Sfârșitul modernității, nihilism și hermeneutică în cultura postmodernă*, Editura Pontica, Constanța, 1993
191. Zamfir, Mihai, *Cealaltă față a prozei*, Editura: Eminescu, București, 1988
192. Zamfirescu, Ion, Dolinescu, Margareta, *Istoria literaturii universale*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1970
193. Zane, Rodica, *Marin Preda (monografie)*, Editura Aula, Brașov, 2001

C. DICȚIONARE ȘI ISTORII LITERARE

1. ***, *Dicționar esențial de scriitori români*, Editura Albatros, București, 2000
2. ***, *Mic Dicționar Enciclopedic*, Ediția a III-a revizuită, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1986
3. *Dicționarul general al literaturii române*, Editura Univers Enciclopedic, București, 2007
4. Boldea, Iulian, *Istoria didactică a poeziei românești*, Editura Aula, Brașov, 2005
5. Codreanu, Theodor, *Istoria Hușilor*, Editura Porto-Franco, Galați, 1995
6. Holban, Ioan, *Istoria literaturii române. Portrete contemporane*, Editura Princeps Edit, Iași, 2003

7. Lefter, Ion Bogdan, *Scriitori români din anii 80- 90, Dicționar bio-bibliografic, Volumul I, A-F*, Editura Paralela 45, Pitești, 2000
8. Lefter, Ion Bogdan, *Scriitori români din anii 80- 90, Dicționar bio-bibliografic, Volumul II, G-O*, Editura Paralela 45, Pitești, 2000
9. Manolescu, Nicolae, *Istoria critică a literaturii române, 5 secole de literatură*, Editura Paralela 45, Pitești, 2008
10. Marino, Adrian, *Dicționar de idei literare*, Editura Eminescu, București, 1973
11. Marian, Popa, *Istoria literaturii române de azi pe mâine*, Editura Fundația Luceafărul, București, 2001
12. Merlan, Vicu, *Contribuții monografice asupra Depresiunii Hușilor*, Editura Lumen, Iași, 2008
13. Micu, Dumitru, *Istoria literaturii române - de la creația populară la postmodernism*, Editura Saeculum, București, 2000
14. Micu, Dumitru, *Scurtă istorie a literaturii române. Volumul III*, Editura Iriana, București, 1996
15. Micu, Dumitru, *Literatura română în secolul al XX-lea*, Editura Fundația Culturală Română, București, 2000
16. Negrici, Eugen, *Literatura română sub comunism. Proza*, Editura Fundației Pro, București, 2003
17. Popa, Marian, *Dicționar de literatură română, Editura II*, Editura Albatros, București, 1997
18. Popa, Marian, *Istoria literaturii române de azi pe mâine*, Editura Fundația Luceafărul, București, 2001
19. Popa, Marian, *Istoria literaturii române de azi pe mâine*, vol. II, Editura Semne, București, 2009
20. Pop, Ion, *Dicționar analitic de opere literare românești (N-Z)*, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2007
21. Rotaru, Ion, *O istorie a literaturii române de la origini până în prezent*, Editura Dacoromana, București, 2009
22. Ruști, Doina, *Dicționar de simboluri din opera lui Mircea Eliade*, Editura Coresi, București, 1998
23. Săndulescu, Alexandru, *Dicționar de termeni literari*, Editura Academiei, București, 1976
24. Theodor, Codreanu, *Istoria Hușilor*, Editura Porto-Franco, Galați, 1995
25. Țeposu, Radu G., *Istoria tragică și grotescă a întunecatului deceniu literar nouă*, Editura Albatros, București, 1993
26. Zăciu, Mircea, Marian Papahagi și Aurel Sasu, *Dicționarul esențial al scriitorilor români*, Editura Albatros, București, 2000
27. Zăciu, Mircea, Marian Papahagi și Aurel Sasu, *Dicționarul Scriitorilor Români*, Editura Fundației Culturale Române, București, 1995

CUPRINS

ARGUMENT	5
CAPITOLUL I	
<i>ROMANUL DE FORMARE. ASPECTE TEORETICE.....</i>	33
1.1. Romanul de formare. Particularități, structuri narative, forme epice	33
1.2. Evoluția Bildungsromanului în literatura universală	48
1.3. Romanul de formare în literatura română	59
CAPITOLUL II	
<i>AMINTIRI DIN COPILĂRIE – ARHETIPUL PROZEI DE FORMARE</i>	
2.1. Ion Creangă – fascinația modelelor originare	67
2.2. Copilăria – edenul vârstei de aur	101
2.3. Paradigmele formării în <i>Amintiri din copilărie</i>	107
2.4. Arap-Alb și descoperirea sinelui	112
CAPITOLUL III	
<i>IOAN SLAVICI. FARMECUL DISCRET AL BILDUNGSROMANULUI</i>	
3.1. <i>Mara</i> . Maturizarea ca iubire asumată	122
3.2. Vocile eticului	135
3.3. Vârsta inocenței	145
3.4. Portretistica	152
CAPITOLUL IV	
<i>AUTOBIOGRAFIA CA BILDUNGSROMAN</i>	
4.1. Lucian Blaga, <i>Hronicul și cântecul vârstelor</i> – vocea memoriei	161
4.2. <i>Viața ca o pradă</i> , de Marin Preda – etape ale formării creatoare	167
CAPITOLUL V	
<i>FORMAREA DE SINE CA IEȘIRE DIN LABIRINT</i>	
5.1. Mircea Eliade și romanul de formare (<i>Romanul adolescentului miop, Gaudeamus</i>).177	
5.2. Treptele inițierii în <i>Baltagul</i> , de Mihail Sadoveanu	217
5.3. Formarea ca destin asumat. Panait Istrati, <i>Ciulinii Bărăganului</i>	227
CONCLUZII	235
BIBLIOGRAFIE	241